

[Holstein.]

male i Tyskland, en Mening, som vel at mærke — det bør ikke glemmes — herhjemme deltes af den danske Nationalbanks og Landmandsbanks Direktører, og som kostede disse to Banker og andre Banker svære Tab, saa kan man ikke med Rette behøjede de nordslesvigske Bønder, at de søgte at udnytte den lave Markkurs til Konvertering af deres Gæld ved Hjælp af Kronelaan. Frygten for almindelig Valutaregulering paa Debitorernes Bekostning har ligeledes virket som en Spore til hurtigst muligt at bringe de gamle Gældsforhold ud af Verden. Det er derfor saare undskyldeligt, at Bønderne indlod sig paa disse Transaktioner. De har ikke søgt Spekulationen, men er blevet drevet ind i den. Der var for øvrigt ikke mindre Spekulation og Risiko ved at vente og se til end ved at handle. De Markejere, som i Tillid til Markkursens Stigning eller en Regulering til Pari lod deres Mark staa hen, fik endnu mindre Glæde af deres Passivitet end Grundejerne af deres Aktivitet og Hastværk med at faa Kronelaan. Disse Kronelaan blev optaget under den Forudsætning, at Landsdelen snart vilde blive indlemmet i Danmark, men da Genforeningen trak ud, betød den høje Rentesats en haardttryngende Merbelastning for Landbruget. Og en anden haardttryngende Merbelastning var den tvungne Aflevering af Kvæg, Svin, Køer m. m. fra reducerede Besætninger til den internationale Kommission til Markpriser paa et Tidspunkt, da Udgifterne skulde præsteres, og præsteredes i Kroner. Medens Markkursen i Begyndelsen af 1919 endnu laa omkring 50, var den den 14. Marts 1920, Afstemningsdagen for 2den Zone, dalet til omkring 7. Kapitalerne var altsaa i dette Tidsrum blevet forringet med $\frac{6}{7}$ af deres Værdi i Forhold til den danske Krone, og det skønt den danske Krone i samme Tidsrum dalede til omkring Halvdelen af sin Værdi overfor Dollars.

Den Valutaordning, som den genforenede Landsdel omsider opnaaede, var en iøjnefaldende Almisserlov. Den har kostet Danmark store Beløb, uden at den i tilsvarende Grad har gavnet Nordslevig. Ifølge Realkreditkommissionens Betænkning har den danske Stat i Valutagodtgørelse udredet ca. 45 Mill. Kr. samt aarlige Rentetilskud til en Kapitalværdi af 14 Mill. Kr. Nu har det vist sig, at det ogsaa var en Fejl — men den Gang blev det paaskønnet som en særlig Begunstigelse —, at Ansøjerne om Valutagodtgørelse fik Lov til at

beholde deres Mark til en Kurs af $7\frac{1}{4}$, da saa godt som alle disse Markkapitaler blev værdiløse. Alene paa denne Konto er der ifølge Realkreditkommissionens Betænkning tabt 15—20 Mill. Kr.

Den sønderjydske Befolkning ansaa, som sagt, Kronen for den faste Værdimaaler i Modsætning til den vigende Mark, men den danske Krone var paa det daværende Tidspunkt kun et Betalingsmiddel med varierende Værdi ligesom Marken. Dette Betalingsmiddel dannede imidlertid Grundlaget for næsten hele Nordslesvigs Finansiering, Omprioritering og Omvurdering. Den sønderjydske Befolkning kunde hverken bestemme Tidspunktet for Genforeningen eller det Tidspunkt, da den ønskede Kronemønt indført. Den nordslesvigske Landmand og erhvervsdrivende var simpelt hen tvunget til i 1920 at optage Laan i Kroner, ribbet som de var for likvide Midler, medens man overalt forlangte Kroner som Betaling. Nordslevig blev finansieret med disse Illusionskroner, hvoraf der gik 6 paa en Dollar, mod normalt $3\frac{3}{4}$. Paa Basis heraf maa ogsaa Valutahjælpen ses, og man maa derfor ved en Bedømmelse af denne straks reducere de anvendte $44\frac{1}{2}$ Mill. Kr. til ca. 25 Milioner Guldkroner.

Til Danmark kom altsaa i 1920 et Nordslevig, hvis Landbrug var sunket stærkt i Ydeevne paa Grund af Rovdriften under Krigen, og hvis Befolkning vel ejede faste Værdier, men kun ganske faa likvide Midler. Der er i Aarene efter Genforeningen blevet arbejdet ihærdigt og udfoldet en beundringsværdig Virksomhed for at genopbygge, hvad Krigen har lagt øde, men det er givet, at de i og for sig udmærkede Resultater kun har kunnet tilvejebringes gennem Anvendelse af Kapital, og det vil sige, da der saa godt som ingen Egenkapital fandtes i Landsdelen, gennem Anvendelse af Laan. Foruden Omprioritering af Kronelaan fra Veksel- til Realkredit krævedes der nødvendigvis en stor Driftskredit, der ofte endda mere var Investeringskredit end ren Driftskredit.

Men neppe var Genforeningen med Danmark fuldbyrdet, før de første Tegn til Konjunktururomslag med store Prisfald meldte sig. Det slog igennem i Løbet af 1921 og ramte ogsaa Landbruget haardt. Foderstoffer, Kunstgødning, Saasæd og Udlægsfrø købtes i Foraaret 1921 til Priser, som Landbrugets Produkter i Efteraaret 1921 aldeles ikke kunde svare til. Men hverken fra ledende Finans Kredse eller fra politiske Kredse foretoges der det mindste